

CRNA GORA

AGENCIJA ZA ELEKTRONSKE KOMUNIKACIJE I POŠTANSKU DJELATNOST

TEL: +382 (0)20 406-700
FAX: +382 (0)20 406-702
E-MAIL: ekip@ekip.me
www.ekip.me

Broj: 0102 – 6675/1
Podgorica, 18.12.2020. godine

Na osnovu člana 11 stav 1 tačka 1, čl. 14, 32 i 78a Zakona o elektronskim komunikacijama ("Sl. list CG", broj: 40/13, 56/13 i 02/17 i 49/19) i Sporazuma o smanjenju cijena usluga rominga u javnim mobilnim komunikacionim mrežama u regionu Zapadnog Balkana zaključenim 04.04.2019. godine između ministarstava nadležnih za oblast elektronskih komunikacija: Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Republike Sjeverne Makedonije, Republike Srbije i Kosova, Savjet Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, na sjednici održanoj dana 17.12.2020. godine donosi

ODLUKU

1. Operatorima javnih mobilnih komunikacionih mreža, koji pružaju javne mobilne komunikacione usluge na teritoriji Crne Gore, utvrđuju se cijene i drugi uslovi usluga rominga na slijedeći način:

1.1. Maksimalne maloprodajne cijene usluga rominga u regionu Zapadnog Balkana (bez PDV-a)

Od 1. jula 2021. godine, operatori javnih mobilnih komunikacionih mreža u Crnoj Gori za pružanje regulisanih maloprodajnih usluga rominga u regionu Zapadnog Balkana neće primjenjivati dodatne naknade na domaće maloprodajne cijene, kao ni bilo kakvu opštu naknadu za omogućavanje korišćenja terminalne opreme ili usluge u inostranstvu, osim izuzetaka koji su predviđeni ovom odlukom.

Regulisane usluge rominga u regionu Zapadnog Balkana su:

- 1) Regulisani poziv u romingu znači odlazni govorni telefonski poziv koji obavlja korisnik rominga i koji započinje u posjećenoj mreži i završava u javnoj komunikacionoj mreži u regionu Zapadnog Balkana ili dolazni govorni telefonski poziv koji korisnik rominga primi i koji započinje u javnoj komunikacionoj mreži u regionu Zapadnog Balkana i završava u posjećenoj mreži.
- 2) Regulisana SMS poruka u romingu znači SMS poruka koju šalje korisnik rominga i koja započinje u posjećenoj mreži i završava u javnoj komunikacionoj mreži u regionu Zapadnog Balkana ili SMS poruka koju prima korisnik rominga i koja započinje u javnoj komunikacionoj mreži u regionu Zapadnog Balkana i završava u posjećenoj mreži.
- 3) Regulisana usluga prenosa podataka u romingu znači uslugu koja omogućava korišćenje prenosa podataka komutacijom paketa od strane korisnika rominga preko njegovog mobilnog uređaja dok je povezan na posjećenu mrežu u regionu Zapadnog Balkana. Regulisana usluga prenosa podataka u romingu ne uključuje prenos i primanje regulisanih poziva i regulisanih SMS poruka u romingu, a uključuje prenos i prijem MMS poruka u romingu.

Posjećena mreža predstavlja javnu mobilnu komunikacionu mrežu koja se nalazi u državi u regionu Zapadnog Balkana, koja nije država domaćeg operatora koji korisniku pruža usluge rominga i koja korisniku omogućava ostvarivanje odlaznih i dolaznih poziva, slanje i primanje SMS poruka ili korišćenje usluge prenosa podataka, u skladu sa aranžmanom sa domaćim operatorom.

Domaća maloprodajna cijena predstavlja maloprodajnu jediničnu cijenu pružalaca usluga rominga koja se primjenjuje na odlazne pozive i poslate SMS poruke, započete i završene na različitim javnim komunikacionim mrežama u Crnoj Gori, odnosno na prenos podataka koje je korisnik potrošio. Kada ne postoji tačno određena domaća maloprodajna cijena podrazumijeva se isti mehanizam naplate kao što je onaj koji se primjenjuje na korisnika za odlazne pozive i poslate SMS poruke, započete i završene na različitim javnim komunikacionim mrežama u Crnoj Gori, odnosno za prenos podataka koje je korisnik potrošio u Crnoj Gori.

Operatori javnih mobilnih komunikacionih mreža u Crnoj Gori za pružanje regulisanih maloprodajnih usluga rominga mogu primijeniti "politiku fer korišćenja" u odnosu na korišćenje regulisanih maloprodajnih usluga rominga koje se pružaju po cijenama koje su jednake domaćim maloprodajnim cijenama, kako bi se spriječilo da korisnici rominga prekomjerno ili zlonamjerno koriste regulisane maloprodajne usluge rominga, u skladu sa Pravilnikom o o utvrđivanju detaljnih pravila o primjeni "politike fer korišćenja", o metodologiji procjene održivosti ukidanja dodatnih naknada za regulisane maloprodajne usluge rominga i o zahtjevu koji podnosi operator za potrebe te procjene (u daljem tekstu "Pravilnik o "politici fer korišćenja" i održivosti").

Bilo kojom "politikom fer korišćenja" korisnicima operatora koji pruža usluge rominga će se omogućiti potrošnja obima saobraćaja regulisanih maloprodajnih usluga rominga po primjenjivim domaćim maloprodajnim cijenama, koji je usklađen sa njihovim tarifnim planovima.

Operatori javnih mobilnih komunikacionih mreža u Crnoj Gori, u posebnim i izuzetnim okolnostima, kada ne mogu povratiti ukupne stvarne i procijenjene troškove pružanja regulisanih maloprodajnih usluga rominga u regionu Zapadnog Balkana, mogu podnijeti zahtjev Agenciji za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost za odobrenje primjene dodatnih naknada na domaće maloprodajne cijene. Takva dodatna naknada primjenjuje se samo u mjeri u kojoj je to potrebno za povrat troškova pružanja regulisanih maloprodajnih usluga rominga, uzimajući u obzir primjenjive maksimalne veleprodajne naknade u skladu sa tačkom 1.2. ove odluke.

Detaljna pravila o primjeni "politike fer korišćenja", o sadržini zahtjeva koji podnosi operator javnih mobilnih komunikacionih mreža u Crnoj Gori, rokovima i metodologiji za procjenu održivosti ukidanja dodatnih naknada za roaming propisana su Pravilnikom o "politici fer korišćenja" i održivosti.

Ako operatori javnih mobilnih komunikacionih mreža u Crnoj Gori primjenjuju dodatne naknade na domaće maloprodajne cijene za potrošnju regulisanih maloprodajnih roming usluga za saobraćaj koji prelazi ograničenja koja su propisana "politikom fer korišćenja", na osnovu Pravilnika o "politici fer korišćenja" i održivosti, dužni su da ispune sljedeće zahtjeve (bez PDV-a):

- a) Maksimalni iznos dodatnih naknada koje se primjenjuju na regulisane odlazne pozive u romingu, regulisane odlazne SMS poruke u romingu i regulisanu uslugu prenosa podataka u romingu ne mogu biti veće od maksimalnih veleprodajnih cijena koje su navedene u tački 1.2 ove odluke;
- b) Maksimalni iznos zbira domaćih maloprodajnih cijena i dodatnih naknada koja se primjenjuje na regulisane odlazne pozive u romingu, regulisane odlazne SMS poruke u

romingu i regulisanu uslugu prenosa podataka u romingu ne mogu biti veće od 0,19 €/min za odlazne pozive u romingu, 0,06 €/SMS za odlazne SMS poruke u romingu i 0,18 €/MB za prenos podataka u romingu;

- c) Maksimalni iznos dodatne naknade koja se primjenjuje na regulisane dolazne pozive ne može biti veća od maksimalne veleprodajne cijene usluge terminacije poziva u mobilnim mrežama za regulisane pozive u romingu, koja je navedena u tački 1.3 ove odluke.

Za regulisane pozive u romingu neće se naplaćivati naknada za uspostavljanje poziva. Ako postoji naknada za uspostavljanje poziva u domaćim maloprodajnim tarifama, ova naknada će biti isključena iz regulisanih maloprodajnih cijena usluga rominga koje se obračunavaju u skladu sa odredbama ove tačke.

Pružaoци usluga rominga neće primjenjivati nikakvu dodatnu naknadu na dolazne regulisane SMS poruke u romingu ili na dolazne poruke govorne pošte u romingu. Ovo ne utiče na druge primjenjive naknade kao što su one za preslušavanje takvih poruka.

Pružaoци usluga rominga obračunavaju regulisane odlazne i dolazne pozive u romingu po sekundi. Pružaoци usluga rominga mogu primjenjivati početni minimalni obračunski period koji ne može biti duži od 30 sekundi na regulisane odlazne pozive.

Pružaoци usluga rominga svojim korisnicima naplaćuju pružanje regulisane usluge prenosa podataka u romingu po kilobajtu, uz izuzetak MMS poruka, koje se mogu naplaćivati po jedinici. U tom slučaju maloprodajna cijena koju pružalac usluga rominga može naplaćivati svojim korisnicima rominga za prenos ili primanje MMS poruka u roamingu ne može biti veća od maksimalne maloprodajne cijene prenosa podataka.

Operatori iz tačke 1 ove Odluke dužni su da automatski primjenjuju cijene navedene u ovoj tački Odluke na sve postojeće i nove korisnike.

1.2. Maksimalne prosječne veleprodajne cijene usluga rominga u regionu Zapadnog Balkana (bez PDV-a)

Od 1. jula 2021. godine, maksimalne prosječne veleprodajne cijene za roming, koje operator posjećene mreže može da naplati od pružaoца usluga rominga za pružanje regulisanih usluga rominga, date su u Tabeli 1. (bez PDV-a).

Tabela 1.

Vrsta usluge	Cijena (01.07.2021. - 31.12.2021.)	Cijena (01.01.2022. - 31.12.2022.)	Cijena (01.01.2023. - 31.12.2023.)	Cijena (01.01.2024. - 31.12.2024.)	Cijena (01.01.2025. - 31.12.2025.)	Cijena (01.01.2026. - dalje)
Odlazni pozivi	0,032 €/min					
Odlazni SMS	0,01 €/SMS					
Prenos podataka	0,0077 €/MB	0,006 €/MB	0,0045 €/MB	0,0035 €/MB	0,003 €/MB	0,0025 €/MB

Prosječne veleprodajne cijene se primjenjuju između bilo koja dva operatora i izračunavaju se za period od 12 mjeseci.

Maksimalna prosječna veleprodajna cijena koju operator posjećene mreže može da naplati pružaocu usluga rominga za pružanje regulisanih usluga poziva koji započinju u posjećenoj mreži, uključuje troškove originacije, tranzita i terminacije poziva. Prosječna veleprodajna cijena poziva izračunava se tako što se ukupan ostvareni prihod od regulisanih poziva u romingu na veleprodajnom nivou podijeli sa ukupnim brojem minuta poziva u romingu na veleprodajnom nivou koji je relevantan operator stvarno iskoristio za pružanje poziva u romingu na veleprodajnom nivou u državama potpisnicama Sporazuma o smanjenju cijena usluga rominga u javnim mobilnim komunikacionim mrežama u regionu Zapadnog Balkana (u daljem tekstu: Sporazum), u relevantnom periodu, koji je dobijen sabiranjem trajanja poziva koje se mjeri u intervalima od jedne sekunde i prilagođenih tako da se uzme u obzir mogućnost da operator posjećene mreže primjenjuje početni minimalni obračunski period koji ne prelazi 30 sekundi.

Prosječna veleprodajna cijena SMS poruka (Short Message Service) izračunava se tako što se ukupan prihod na veleprodajnom nivou koji ostvari operator za započinjanje i prenos regulisanih SMS poruka u romingu u okviru država potpisnica Sporazuma u relevantnom periodu podijeli sa ukupnim brojem SMS poruka koje su započele i prenijete u ime relevantnog pružaoca usluga rominga ili operatora domaće mreže u tom periodu.

Operator posjećene mreže neće naplaćivati nikakvu naknadu pružaocu usluge rominga ili operatoru domaće mreže korisnika rominga, odvojeno od cijene iz Tabele 1. ove tačke odluke za terminaciju regulisanih SMS poruka u romingu poslatih korisniku dok je u romingu u posjećenoj mreži.

Prosječna veleprodajna cijena za prenos podataka izračunava se dijeljenjem ukupnog prihoda na nivou veleprodaje koji je ostvario operator u državama potpisnicama Sporazuma za pružanje regulisanih usluga prenosa podataka u romingu u relevantnom periodu sa ukupnim brojem megabajta podataka stvarno potrošenih pri pružanju navedenih usluga u okviru tog perioda, koji je dobijen sabiranjem kilobajta u ime relevantnog pružaoca usluga rominga ili operatora domaće mreže u tom periodu.

1.3. Maksimalne veleprodajne cijene usluge terminacije poziva u mobilnim mrežama za regulisane pozive u romingu u regionu Zapadnog Balkana (bez PDV-a)

Od 1. jula 2021. godine, maksimalne veleprodajne cijene usluge terminacije poziva u mobilnim mrežama za regulisane pozive u romingu koji su nastali i završavaju se u regionu Zapadnog Balkana, date su u Tabeli 2. (bez PDV-a).

Tabela 2.

Vrsta usluge	Cijena (01.07.2021. - dalje)
Terminacija poziva u mobilnim mrežama	0,016 €/min

Cijene terminacije poziva u mobilnim mrežama za regulisane pozive u romingu koji započinju i završavaju se u regionu Zapadnog Balkana obračunavaju se sabiranjem trajanja terminiranih poziva izraženog u sekundama.

2. Nakon od 1. jula 2021. godine, operatori iz tačke 1 ove odluke mogu da daju ponude korisnicima rominga koji za dnevnu ili za neku drugu fiksnu periodičnu naknadu pružaju određen obim saobraćaja regulisanih usluga rominga, pod uslovom da potrošnja ukupnog obima saobraćaja usluga odgovara jediničnoj cijeni za regulisane odlazne pozive, dolazne pozive, poslate SMS poruke i uslugu prenosa podataka u romingu, koja nije veća od zbira odgovarajuće domaće maloprodajne cijene i maksimalne dodatne naknade koja je navedena u tački 1.1. ove odluke.
3. Operatori iz tačke 1 ove odluke mogu ponuditi maloprodajne cijene za roming usluge drugačije od cijena regulisanih usluga rominga utvrđenih u skladu sa tačkom 1.1. ove odluke, koje korisnik rominga treba sam da izabere i od kojih ima koristi u odnosu na cijene regulisanih roming usluga. Pružalac usluga rominga je dužan da obavijesti korisnike rominga o vrstama pogodnosti koje gube takvim izborom.

Nakon primjene cijena iz tačke 1.1. ove odluke korisnici rominga mogu podnijeti zahtjev da pređu sa tih cijena na druge ponude operatora za usluge rominga, kao i da ponovo pređu na cijene određene u skladu s cijenama u tački 1.1. Prelazak se obavlja u roku od jednog radnog dana od prijema zahtjeva, besplatan je i ne može da sadrži uslove i ograničenja koja se odnose na druge elemente pretplate koji se ne odnose na roming. Operatori iz tačke 1 ove odluke mogu odložiti prelazak do isteka minimalnog utvrđenog perioda važenja prethodne ponude, ali ne duže od dva mjeseca.

4. Operatori iz tačke 1 ove odluke imaju obavezu da:
  - obavijeste korisnika rominga da se na njega primjenjuju cijene za regulisane pozive u romingu, slanje regulisanih SMS poruka u romingu i korišćenje regulisane usluge prenosa podataka u romingu u regionu Zapadnog Balkana, te da korisniku rominga, kada uđe na teritoriju regiona Zapadnog Balkana, pruže automatski, putem poruke, bez nepotrebnog odlaganja i besplatno, osnovne personalizovane informacije o određivanju cijena (uključujući PDV) koje se primjenjuju na regulisane pozive u romingu, na slanje regulisanih SMS poruka u romingu i korišćenje regulisane usluge prenosa podataka u romingu u regionu Zapadnog Balkana, osim ako je korisnik rominga obavijestio operatora da ne zahtijeva ovu uslugu;
  - obavještavaju svoje korisnike, prije zaključenja ugovora i redovno poslije toga, o riziku automatskog i nekontrolisanog uključivanja usluge prenosa podataka i preuzimanja podataka u romingu i besplatno obavještavaju svoje korisnike na jasan i lako razumljiv način o tome kako da isključe automatska uključivanja usluge prenosa podataka u romingu da bi izbjegli nekontrolisanu potrošnju prenosa podataka u romingu u regionu Zapadnog Balkana;
  - omogućiti jedno ili više maksimalnih finansijskih ograničenja za određene periode korišćenja regulisane usluge prenosa podataka u romingu u regionu Zapadnog Balkana, pod uslovom da je korisnik rominga unaprijed obaviješten o odgovarajućim količinskim iznosima;
  - preduzimaju razumne korake da bi zaštitili svoje korisnike od plaćanja cijena za regulisane usluge rominga u regionu Zapadnog Balkana za nenamjeren pristup regulisanim uslugama rominga dok se nalaze u Crnoj Gori, što uključuje obavještavanje korisnika o načinima da se izbjegne nenamjerno korišćenje rominga u pograničnim područjima.
5. Izrazi koji se koriste u ovoj odluci imaju isto značenje kao u propisima koji se primjenjuju u okviru Evropske Unije, uzimajući u obzir specifično teritorijalno područje primjene ove odluke.

6. Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja, a primjenjivaće se od 01.07.2021. godine. Odluka će se objaviti na internet stranici Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost.

OBRAZLOŽENJE

Članom 78a Zakona o elektronskim komunikacijama ("Sl. list CG", broj: 40/13, 56/13 i 02/17) je propisano sljedeće:

"(1) Agencija može, bez prethodno sprovedenog postupka analize tržišta, operatoru javnih elektronskih komunikacionih usluga odrediti maksimalne cijene usluga rominga, u skladu sa sporazumom o sniženju cijena usluge rominga u javnim mobilnim komunikacionim mrežama, koji Crna Gora zaključi sa drugim državama.

(2) Maksimalne cijene usluga iz stava 1 ovog člana, utvrđuju se propisom Agencije."

Na osnovu navedenog člana Zakona o elektronskim komunikacijama i Sporazuma o smanjenju cijena usluga rominga u javnim mobilnim komunikacionim mrežama u regionu Zapadnog Balkana (u daljem tekstu "Sporazum"), zaključenog 04.04.2019. godine između ministarstava nadležnih za oblast elektronskih komunikacija: Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Republike Sjeverne Makedonije, Republike Srbije i Kosova stekli su se uslovi za donošenjem odluke kako je to precizirano dispozitivom iste.

Navedena odredba daje za pravo Agenciji da može, bez prethodno sprovedenog postupka analize tržišta, operatoru javnih elektronskih komunikacionih usluga odrediti maksimalne cijene usluga rominga, u skladu sa sporazumom o smanjenju cijena usluge rominga u javnim mobilnim komunikacionim mrežama, koji Crna Gora zaključi sa drugim državama. Sporazum je zaključen dana 04.04.2019. godine u Beogradu između ministarstava nadležnih za oblast elektronskih komunikacija: Republike Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Republike Sjeverne Makedonije, Republike Srbije i Kosova.

Odredbama Sporazuma su propisane dvije glavne faze u smanjenju cijena usluga rominga u regionu Zapadnog Balkana. Prva faza je obuhvatila period od 01.07.2019. - 30.06.2021., kada se primjenjuje tzv. "RLAH+" mehanizam naplate usluga rominga. Druga faza će započeti 01.07.2021. godine, kada započinje primjena principa "roming kao kod kuće (RLAH)" principa naplate roming usluga. Sporazumom su, takođe, propisane maksimalne cijene usluga rominga na nivou maloprodaje, maksimalne prosječne cijene usluga rominga na nivou veleprodaje, kao i maksimalne veleprodajne cijene usluge terminacije poziva u mobilnim mrežama za regulisane pozive u romingu u regionu Zapadnog Balkana.

Sporazumom je, propisano da će potpisnice do 31.12.2020. godine usvojiti sve izmjene i dopune zakona i/ili podzakonskih akata o elektronskim komunikacijama koje se odnose na sprovođenje politike fer korišćenja kao i pravila koja se odnose na izuzetnu primjenu dodatnih naknada na domaće maloprodajne cijene. U skladu sa tim, Agencija je pripremila Nacrt pravilnika koji se odnosi na predmetna pitanja, a koji je u skladu sa odgovarajućom uredbom Evropske Komisije.

Agencija je bez prethodno sprovedenog postupka analize tržišta, u skladu sa Sporazumom o smanjenju cijena usluga rominga u javnim mobilnim komunikacionim mrežama u regionu Zapadnog Balkana, donijela Odluku kojom je u dispozitivu primijenila odredbe navedenog sporazuma.

Savjet Agencije za elektronske komunikacije i poštansku djelatnost, je na sjednici održanoj 05.11.2020. godine usvojio Nacrt Odluke kojom se operatorima javnih mobilnih komunikacionih mreža koji pružaju javne mobilne komunikacione usluge na teritoriji Crne Gore utvrđuju cijene rominga i drugi uslovi pružanja regulisanih roming usluga u regionu Zapadnog Balkana. Savjet je na istoj sjednici usvojio i Nacrt Pravilnika o utvrđivanju detaljnih pravila o primjeni "politike fer korišćenja", o metodologiji procjene održivosti ukidanja dodatnih naknada za regulisane maloprodajne usluge rominga i o zahtjevu koji podnosi operator za potrebe te procjene.

Nacrti Odluke i Pravilnika dostavljeni je na izjašnjenje Ministarstvu ekonomije i operatorima javnih mobilnih komunikacionih mreža koji pružaju javne mobilne komunikacione usluge na teritoriji Crne Gore, u skladu sa članom 33 Zakona o elektronskim komunikacijama.

Komentare na Nacrt Odluke i Nacrt Pravilnika dostavili su Crnogorski Telekom i Telenor. Oba operatora su tražili da se u okviru tačke 1.1. nacrtu odluke doda definicija termina „posjećena mreža“, kako bi se izbjegla različita tumačenja. Navedeni predlog je prihvaćen i navedena je definicija termina „posjećena mreža“ u tački 1.1. Odluke. Oba operatora su, takođe, tražili brisanje stava iz tačke 1.1., koji se odnosi na tarifni interval koji operatori mogu da primjenjuju prilikom obračuna regulisanih dolaznih i odlaznih poziva, navodeći kako to nije navedeno u Sporazumu. Agencija nije prihvatila navedeni predlog, jer je navedena odredba preuzeta iz člana 6.e Uredbe (EU) 2015/2120, na osnovu koje je Sporazum i potpisan. Pored toga, navedeni stav se nalazi i u prethodnoj Odluci Agencije, koju su operatori dužni da primjenjuju do 30.06.2021. godine. Crnogorski Telekom je tražio da se dopuni stav koji se odnosi na mogućnost primjene dodatnih naknada prilikom obračuna regulisanih maloprodajnih usluga rominga, kako bi se omogućio povrat troškova pojedinačnih regulisanih maloprodajnih usluga rominga. Agencija nije prihvatila navedeni predlog, jer je formulacija data u tekstu Odluke u potpunosti u skladu sa članom 6.c Uredbe (EU) 2015/2120. Pored toga Crnogorski Telekom je predložio dodavanje nove tačke, poslije tačke 3. koja bi glasila: „Operator može ponuditi tarifu koja nema roaming servis.“, a koja podrazumijeva da se dodijeljeni resursi u okviru pretplate mogu koristiti samo na teritoriji Crne Gore, što je prepoznato u BEREC Smjernicama tj. u dokumentu BoR (17)56 – Segment pod oznakom P. Agencija nije prihvatila navedni predlog Crnogorskog Telekom, jer se ni u Sporazumu, a niti u jednom dokumentu na osnovu koga je Sporazum potpisan ne navodi predložena odredba.

Nakon dostavljanja komentara i predloga operatora, Agencija je pripremila odgovore na iste i utvrdila konačan tekst Odluke.

Na osnovu svega izloženog, odlučeno je kao u dispozitivu ove Odluke.

PRAVNA POUKA: Protiv ove Odluke može se pokrenuti upravni spor kod Upravnog suda Crne Gore u roku od 20 dana od dana njenog prijema.

PREDSJEDNIK SAVJETA

Branko Kovijanić

